

Izhaja 1. in 15. dne
vsakega meseca.
Rokopisi ne vračajo se.

Časopis zabavi i poduku.

Stoji na leto:
redom po 5 forintov,
izjemom po 3 forinte.

Štev. 2.

V Mariboru 15. januarja 1875.

Tečaj IV.

Pregled. Iz Shakespeare-ove tragedije „Romeo in Julija“. — Klarina. — Iz zapiskov slovenskega umetnika. — O naše zemlji. — Primetbe k terminologiji slovenske. — Anahronizmi v umetnosti. — Književni ogled. — Listnica. — Inserati.

Iz Shakespeare-ove tragedije: „Romeo in Julija.“

Po izvirniku J. P.

Drugi čin.

Drugi prizor.

(Konec.)

Julija. Za celi svet mi nij, če vidjen boš.
Rómeo. Očém njih skriva plašč noči me temne.
Če me ne ljubiš, naj me najdejo!
Tem bolje mi, njih črt da me skončá,
Neg' v vek živeti, Tvoj neljubljeneec.
Julija. Kdo je privedel na to mesto Te?
Rómeo. Ljubézen, tirajóč me, da ga iščem.
Razúm dá meni ona, jaz oči njej.
Kormánik nisem, a da daleč si
Ko morski breg, od dalnjih pran valóv,
Za to blagó zastavil bi življenje.
Julija. Ti veš, koprena krije me noči;
Sicér dekliški sram bi mi polil
Obráz za to, kar pred sem govorila.
Bi gizdala se rada, rada prejšnji
Vtajila góvor; ali béži hlimba! —
Dej! al' me ljubiš? — Vem, da trdil boš,
In jaz Ti verujem; al' če vériš se,
Utégnol bi znevérit' se. Perún
— Bojé — smeji se ljubavi priségam. —
O dragi Rómeo, če ljubiš me,
Povéj prostó mi! Al' če méniš, da
Prehitro se udajem, bom srdito
Nabrála čelo ino Ti odrekla,
Kedár me snubiš; no sicér nikár. —
Moj Mónteg mili! jaz sem predobrótna;
Nemara me dolžil boš krvi lahke:
No véruj mi, prijatelj, da zvestéjša
Neg' druge bom, ki znajo se potájat'.

Sej tudi bi bilá se potajila,
Da ne bi Ti, pred no sem spázila,
Ljubézni moje góvor slišal bil.
Zató oprósti, ter ne dólži láhko
Me! Čút izdála moj je tiha nóč.
Rómeo. Prisegam, Júlija, pri svetej luni,
Ki v svit srebérn ovija drevje to . . .
Julija. Nikár pri luni, pri nestalneji luni,
Ki króg svoj ménja vedno, ne prisezaj,
Da se i ljubav Tvoja ne zmajé!
Rómeo. Pri čém priségam naj?
Julija. O pústi ráji!
No áko češ, prisezi da! pri sebi,
Pri ónem, ki ga kot bogá častim!
Vse verujem Tebi.
Rómeo. Če sréé ljubéče . . .
Julija. No ne prisezaj! — Kákor sem Te sréčna,
Takó mi nóčna zveza ljuba nij;
Preburna, brza, nepremišljena je,
Podóbna blisku, ki je že minúl,
Pred no porečeš: „bliska.“ — Láhko nóč!
Naj kal ljubézni te stoji kot évet
Ves létni čas, doklér se svídva!
Oj láhko, lahko nóč! Naj ista slast,
Ko prsom mojim, Tvójim bode v last! —
Rómeo. Tak' nenasitjen naj podám se proč?
Julija. Kak' več nasitjenosti smeš zahtévat'?*Rómeo.* Besédo mojo da zaméniš s svojo.
Julija. Bilá je, préd no si želél je, Tvoja.
Bilá bi sréčna, da jo imóam šče dátí!
Rómeo. Al' češ preklicat' jo? Zakáj, o draga?
Julija. Da radodárna dam Ti jo nazáj.
In védno šče želim imóeti jo;
Dobróta moja je bez dna ko mórje;
Globóka moja ljubav: več ko dam.
Tem več imóam; obema mére nij.
(Od znotraj kliče péstrna.)

No čuj ropót od znotraj! — Z Bógom, družé! —
Da! précej pridem! — Bódi zvest, Montégov!
Šče čakaj malo; pridem spet nazáj. (Odide.)

Rómeo. O blága, blága noč! — Le se bojím,
Ker noč je zdaj, da vse samó je sen,
Proláskav, nego da bi bivstven bil.
(Julija se zopet prikaže v oknu.)

Julija. Besede tri, potém pa láhko noč!
Če ljubav Tvoja je pošténa, in
Ženitev nje nakána, 'zróči jutre
Po kom mi, ki ga čem poslati k Tebi:
Kje in o ktereji uri bo poróka.
Lej srečo mojo vso Ti pred nogámi!
Gospód si moj; za Tábo grem ves svet!
(Pesterna od znotraj: Gospica!)

Da, précej, précej! — Če pa češ drugače,
Tedáj pa prosim: —
(Pesterna od znotraj: Gospica!)

Prec', précej! —
Ne snúbi dalje ter me tugi daj!
Jaz pošljem jutre.

Rómeo. Pri mojem sreč! —

Julija. Tisóčkrat láhko noč! (Odide.)

Rómeo. Tisóčkrat húje, zgréšat' Tvoj obráz.

Ljubézen gre k ljubézni
Ko fant od knjig poslán,
Ljubezen od ljubezni
Ko šolar v šolo gnan. (Odhaaja počasi.)

Julija (ki se zopet v oknu prikaže)
St! Rómeo! St! — O da sem sokolár,
Da žlahtnega sokóla zvábim tega!
Podlóžna sem, ne smem glásiť se;
S'céř špiljo strla bi, kjer biva jek,
Ter lahki jézik nje bi vhripavila
Bolj négo moj, klíč: „moj Rómeo!“

Rómeo. O duša moja Ti, ki zóveš me!
Srebern glási se v nóči ljubih glas;
Najmiljši zvók čujóčim je usésom.

Julija. Rómeo!

Rómeo. Preljuba!

Julija. O kojeji uri jutre
Naj pošljem k Tebi?

Rómeo. Ko ura bo devét.

Julija. Ne zamudim; do t'ja bo dvajset let.
Ne vem, zakáj sem zvala Te nazáj.

Rómeo. Počakat' hočem tu, doklér se spómníš.

Julija. Da čakaš tu, pozábim morda šče,
Pomnéč samó, kak' srečna sem nocój.

Rómeo. A jaz bom stál, da zabiš dalje šče,
Zabívši sam, da nistem tu domá.

Julija. 'Že svita se! Želèla bi Te daleč,
A dalje ne, ko razkošnica ptico,
Katéro malko izpusti iz rók,
Kot revno v spone vpléteno jetnico,
Na svilenéj držé jo nitkici,
Močnó sumljiva na svobódo nje.

Rómeo. O rad bi bil Tvoj ptíč!

Julija. O da bi bil!

A z ljubavi bi, ljubček, Te vmorila. —
O láhko, láhko noč! Slovésa skrb je mila;
Poslávljala bi se do zore rumenila! (Odide.)

Rómeo. Sen bivaj na očéh Ti, v prsih mir!
Kot sen in mir me nesi k njej zefir! —
Odtód pak v izbo zdaj samótnika,
Da za pomóč in svét poprašam ga!

Klarina.

Izvirna novela. — Spisal J. Savinjski.

(Dalje.)

Iste jeseni l. 1862, meseca septembra, bili so jasni in prijetni dnevi. Okolica M*-a bila je polno in težko obloženemu sadunosnemu vrtu podobna. Žolto-rumena jabelka so prijazno bingljala z visokih jablanov; sočnati češplji pokrivali so s svojo deviško modrino vejevje, takó da se je jedva zeleno listje izmed njih videlo, in izpod temnozelenega trsnega listja smehljala se je prozračna vinska jagoda, ta blažena kraljica slovenskih goric. Solnce je tako vabilno sijalo na okolico, da je celó okamenelega filistra za vatlom ali za vuherniško miznico mikalo vun iz prašnega mesta v čisti, topli in mehki zrak gostoljubne prirode.

Bilo je popoldne, ko se tudi Mirko napoti k nekemu vinogradu, nedaleč od mesta. Gladka „velika cesta“, za katero je ležal cilj njegovega obiska, ginola mu je vidno izpod nog. Lahno opravljen, s ogrinjalno ruto na rami, s paličico v roci koraka on brzo vun iz hišja, kakor da bi ga ono lovilo, a on hotel ubežati mu. Kmečki ljudje, ki so v mesto hodili, pozdravljali so ga prijazno, a njemu je to dobro delo, češ, prijazni obrazi olegšavajo človeku vsaki pot. Nij preteklo dobre pol ure, uže je stal pred črno ograjo Jantarovega vinograda, ki je ležal za dunajsko cesto.

Jantarova rodbina bila je ena izmed najmnóžnejših v M*. Štela je ondaj sedmero ljudij: starega Jantara, tri hčere in tri sinove. Mati Jantarica, preblaga žena, nij več živela; skrbi, telesna slabost in prestane grenkosti vzele so jej prerano svit življenja. Videla je trinajst svojih otrok, a nemila smrt jej jih je sedem pokosila, kar je blago mater spravilo pod rano grudo. Na nje mestu je gospodarstvo vodila najstarejša hči, Jelisava, prav za prav pak stara okrbnica Neža, ktera je bila kot univerzalna sluškinja ali „dekla za vse“ pri hiši. Ona je bila dojka, pesterna, hišinja, kuharica, oskrbnica. Ona je zastopala hišo znotraj in zunaj doma; skoz njene roke moralo je vse hoditi, kar je v hišo prihajalo ali iz hiše hodilo. Brez nje dovoljenja — tako se je med mladim moštvo vsaj trdilo — nij se celo smela nobena hišnih gospodičen zaljubiti.

Ko se Mirko približa ograji, zapazi brž povečo družbo mladih in starejših na dvorišču. Nasproti vhodu v hišo stalo je visoko hruševo drevo, okoli debla pak vrstile so se mize, klopi in stoli.

V senci tega drevesa sedela je lična grupa mladine, gospodične in gospodiči. Bila je vse to skoro sama rodbina. Vmes sta bila tudi neki elegantni gospod in njegova soproga, inozemka, fina v vsem obnašanju, samó da tudi ljubosumna nad vse mére.

Sej pak tudi nij bila šala utisek takih mladih, šaljivih in ljubeznivih gospodičen, kakor so se tu bile zbrale, na nestarega nje moža.

Ko Mirko bliže družbe prikoraka, gre mu srednji sin Jantarov nasproti ter mu srčno dobrodošlico ponudi. Potem oba pristopita k veselej družbi ter vsi Mirka pozdravijo kot starega znanca. Gospodične mu podajajo roké in mu ponujajo sedežev med seboj. Mirko odloži ruto in paličico ter se brez obotavljanja vsede naglo blizu najstarejše hišne gospodične

in nasproti nekej drugej gospici, ktera ga je poluglasno pozdravila.

„Tedad ste vitežki držali svojo besedo“, poreče Jelisava, nasmehljaje se; „nekteri smo dvomili, da bode te šče nocoj prišli. Ali ta-le gospica, (pokazavši na žensko osobo, ki je Mirku nasproti sedela) trdila je z največo gotovostjo, da pridete, ker ste boje za gotovo obečali“.

Mirko s kraja osolpnen, a kmalu razveseljen in vidno pokrepčan se onej gospici lahno pokloni, češ: „Hvala Vam, da niste o mojej besedi dvomila“; gospodična pa, kterej je ta lahni, a tem pomenljivejši poklon veljal, spremenila je bledobo lica s tenko rudečico, ktero pak je ravno nastali večerni mrak deloma prikril, kakor da jej nij hotel preveč sramežljivosti izvabiti. Jelisava pa, kakor zadovoljna, da ima priliko oddaljiti se, prepusti Mirka svoje nasprotnici, ter gre v hišo, pogledat kako bode z večerjo in postrežbo gostom.

Gospodična, ki je Mirku nasproti sedela, bila je — Klarina. Izpraševala je Mirka, kakove novosti ima iz mesta, kjer ona uže celi teden nij bila, kaj delajo domači, in kaj je sicer novega po svetu slišati.

Mirko jej mirno odgovarja, ter jo vpraša za zdravje, za nje opravke in za prigodbe, koje bi bila zunaj mesta doživela. Beseda je med obema vedno glaje tekla. Da pa sta Mirko in Klarina zgovornejša postala, nego sploh ali preje kedaj, to se tolmačuje iz mnogih vzrokov.

Klarina nij bila Jantarovih, ampak iz bližnje jim rodbine Kovačevih. Mati Jantarica in Kovačica bile ste sestré. Kovačevi bili so neizmerno bogati. Jmeli so četrto otrok, kterih predzadnji je bila Klarina. Uže od poroda bila je ona tenek in betežljiv otrok. Ta tenkost in nežnost pa jej je ostala tudi ondaj, ko je v lepo mladenko dorastla. Bila je srednje rasti; lasi je imela lepo svitlo rumeni; polti v obrazu bila je tako tenke in nežne, da si jej vse žilice mogel prešteti; ročice je imela majhne, in podolgovati, fini, kakor alabaster čisti obrazek služil bi bil lahko malarjem in kiparjem za vzgled. Pri vsej tej lepoti pa je bila Klarina sama dobrota, kakor nje blaga mati; in pri vsej resnosti mišljenja jako veselega srca in polna šaljivosti.

Zavoljo šibkosti in tenkosti Kovačevi niso Klarine s težkim delom obteževali. Štedili so jo kakor dragoceni biser, poslan jim z nebes v razveseljenje in zabavo. Zato Klarina tudi poletni in jesenski čas nij bivala v zaduhlem mestu, nego zunaj na gajih, v prostem, svežem zraku, in to pri Jantarovih, kteri so po materinej smrti skoro izključivo zunaj mesta prebivali, nekaj za voljo tega, ker jih je domá v mestu žalil vsak prostor, spominjajoč jih na dobro ranjko mater, nekaj zavoljo bolehnosti starejše njih hčeri, Jelisave.

Klarina je bila oni čas mladenka kakovih šestnajstih let. Znanstvo med njo in Mirkom je uže mnogo let trajalo, a imelo nij drugega pomena kakor odkritosrčno prijateljstvo. Mirko je Klarino spoznal, ko je bila šče otrok, kakovih sedem let stara. Zahajal je h Kovačevim kot prijatelj Klarininih dveh bratov. Tudi je imel pri Kovačevih staro „teto“, prav za prav „na pol tetico“, ki je stara leta preživela v Kovačevij hiši kot svetovalka in prijateljica gospé Kovačeve. Kajti je bila ta udova. Tako pa je Mirko skoro vsaki dan občeval s Kovačevimi, posebno s Klarino, ktera ga je smatrala kot svojega brata. Ali tudi za več, tega Mirko sam nij

vedel. Pa za to tudi nikdar nij niti sebe niti nje, šče menj pa koga tujega vprašal. Njemu kot hišnemu prijatelju zdela se je velika pregreha, Klarini, ktera se je z njim igrala in šalila, pogostoma tudi poljubovala ga, druga čuvstva gojiti razve čistih, nesebičnih zgol prijateljskih. Njemu se je videlo oskvrnjenje gostoljubnosti, Klarinine poljube povračati z ognjevito ljubavjo. Tudi si je bil svest velikega razločka glede na premoženjske okolnosti svoje in Klarinine. Vedel je, kakove zapreke bi se jima stavile od strani sorodnikov, kteri — pri vsej njih blagosrčnosti — niso bili prosti onega ponosa in one izbirljivosti, koja sprejemlje polni žep in bogatstvo. On se je sam sebi zdel gol in siromašk človek navzoči ogromnih kupov denarja in nakupičenih tovorov vsakoršnega blaga, ki je napolnjevalo Kovačeve omare, shrambe in hišne predele. To vse se je njega poniževalno dodevalo. „Jaz sem preraven, da bi smel za Klarinino roko kedaj prositi“, tako si je večkrat dejal samemu sebi, kedar se ga je Klarina ljubeznivo okoli vratu oklepala, ga poljubovala ter vse svoje dragocenosti mu razkazovala in razdeljevala. Kajti mu je zdaj dala kakovo drago podobico; zdaj kakov zlati križec; zopet enkrat zlato verižico; enkrat mu je zlate uhané hotela v uhnice déti, ali Mirko se je temu ustavljal, ker je bil velik sovražnik takega možkim nepristojnega ušesnega kinča. Enkrat pak, ko sta bila sama, mu je Klarina dragoceni prstan na prst nateknila, pri tem pa v lice zarudela in hitro potem odbežala. To je Mirka silno vzdramilo ter zelo nepokojnega storilo; kajti mu je to čudovato, nenavadno obnašanje Klarinino oči odprlo, da je vsa dotlenja nje prijaznost bila — skrita ljubezen. A baš te ljubavi se je on prestrašil. Njemu so vse posledice pred oči stopile, ktere bi neizogibljivo morale nastopiti, ako bi se v hiši zvedelo za to ljubav. Pri tem pak je v Mirku tudi ponositost, prvi prikaz moške značajnosti, vzbudila se, češ, jaz sem reven, mene ljubi Klarina, a Vašej gizdavosti ne dam se v porogo.

Takó je prešlo leto za letom, a med obema je tudi po onem prigodku ostala ista razmera ljubeznivega prijateljstva in iste — neme ljubavi. Mirko je med tem časom na tri leta bil odpotoval ter v tujini se baval, a kedar je kot dozoreli mož se vrnil, in Klarina v krasno gospico dorastla, nij bilo pri njem videti nikakve spremembe proti Klarini; nego hranil je proti njej isto ljubeznivost in isto neprisiljenost občevanja, kakor popreje.

Se vé da zdaj, ko je Mirko imel M* zopet in morebiti za vselej zapustiti, došel je oni trenotek, ki je imel obeh bodočo osodo odločiti. Pri slovesu, baš ta večer imela se je Klarina nedvojbeno izjaviti; otročja šaljivost imela se je umeknoti resnej odločbi in resnim čuvstvom, ako jih ona res goji.

Kdor je tedaj oni večer Klarino in Mirka opazoval in prejšnje njiju razmére poznal, zapazil je brž veliko spremembo. Oba sta bila resnejša nego sicer; njiju pogovor je tudi bil temeljitejši in živahnejši; videlo se je, da ima nekakov posebni pomén. In kako je bila Klarina vsa druga! Vedla se je kakor prava dama, svesta si svoje naloge, kojoj ima odslej igrati, in tudi Mirko, ki se je preje z njo vselej kot z otrokom šalil, poslušal je zdaj pazljivo nje besede ter jej s tem tako rekoč zrelost mišljenja in let pritrjeval. Po tem, kako se je oni večer Klarina z vsega početka proti Mirku obnašala, — sama ljubeznivost —, smel si je on mnogo od nje obetati.

To pa ga je tudi storilo bolj samozaupnega ter mu dalo ono dušno ravnotežje, brez kojega možki pri ženskah nikdar nič ne opravijo. —

Med tem pogovorom se je trdna noč storila. Od severa je potegnil mrzel veter; trebalo je v hišo se pomeknuti. Oni elegantni gospod je hišnej hčeri Jelisavi, ki se je bila zopet vrnola, ogrnil ruto ogrinalko, ter jej prigovarjal, naj se v hišo poda, da se ne prehladi. To galantnost mu pa je v zlo vzela njegova pričujoča in — „še živa“ — soproga. Očiten prepir se sicer nij vnel na to, a njena togota je ipak bila vidna bistrim očem in slišna tenkim ušesom. Bila je tista „zakonska nevihta“, podobna onej, ko po leti opazujemo z daleč na nebu in ki se javlja kot zamolklo mrmranje. Očiti grom in tresk udari navadno pozneje, kedar mož in žena ideta k nočnemu počitku. Znan je pod imenom „domači prepir“.

Mladi svet se je pri tem tihem prepiru pogledoval s nekim hudobnim skrivnim posmehom; ali glasna in vesela govorica je kmalu poravnala malo epizodo in vsa družba se je preselila v vinogradsko hišo. Zadnja, ki sta skoro vse to preslišala, bila sta Mirko in Klarina. Tudi ona se vzdigneta ter se pod pazuhami vodé podasta z veselo družbo v razsvitljeno sobano.

Tu se je pričela živahna veselica. Neki umetnik se na glasoviru oglasi; pari se poiščejo; vname se ples. Bezskrbna mladina se zavrti po podu. Straussov valček privzdiguje brze peté, in razburja toplo mlado krv. Zasuče se blizu sedem parov. Med njimi tudi elegantni gospod stare soproge, a z mladim srcem. Najpreje je zaprosil hišno gospico Jelisavo za ples, a ta mu je odrekla, ker je bila nekoliko „nabogljena“. Ker mu je tu izpodletelo, tekel je k nekej drugej gospici, mlajšej domačej hčeri — Jeleni —, a to je bil uže neki mladi vojaški zdravnik pograbil. Na to hoče po Klarino skočiti, a ta je bila uže Mirkova. Na zadnje mu nij ostala druga, kakor neka starejša guvernanta, ktero je vesel, da je vsaj nekaj moke iz tega beračenja izprosil, po sobani zasuknol. A njegova soproga je med tem blizu peči v kotu sedela in svojega soproga nepregibno opazovala. Noben migljaj njenega moža nij jej ušel. Tigrovka ne bi mogla bistreje paziti na svojega rojenčka, kakor ta soproga na svojega moža. Kar niso oči mogle, to so morali naočniki — okovani z želvinim močnim okvirom — dopomagati.

Ta ples si je Mirko izbral, da od Klarine zve očito besedo. Med plesom jej potoži, kakó baš ta večer čuti vso težo slovesa in ločitve. Njega nevošljiva osoda daleč tira iz M* po svetu, iz blažene bližine Klarinine. Da mu olegša srce, naj mu razodene, ali sme kedaj veselega sprejema pri njej pričakovati. Klarina zarudi, a mesto, da mu odgovori, podá mu desnico, potem pak lahno pošepetá: „Gospod Mirko, kakor Vam, tako je i meni nocoj pri srcu.“

Ta nepričakovana nedvojbená izjava Klarinina blagemu mladenču izvabi solzo veselja v oči, ktere med plesom k sreči drugi niso zapazili. On strastno Klarini stisne roko ter jo kot omamljen radosti potoči po plesišču. Zdaj godba prestane; plesni redi se razpustijo in plesalci s svojimi plesalkami gredó k polno naloženej mizi. Mirko oni večer nij več od sebe pustil Klarine, ktero je smel zdaj svojo imenovati. Kaj sta govorila in sanjarila, kdo bi to mogel natanko zvedeti? Samó to je gotovo, da je Mirko bil kakor spremenjen. Nič več nij bilo v njem zapaziti prejšnje boječnosti;

kretal se je zdaj svobodno kakor jetnik, kteremu so se vrata prostosti širom odprla. Poln je bil ljubeznivosti nasproti Klarini kakor tudi poln šaljivosti proti drugim.

(Dalje prih.)

Iz zapiskov slovenskega umetnika.

Izvirno spisal Vatroslav.

(Dalje.)

II.

Med umetnimi in živimi podobami.

Ko takó brez vsega namena počasi po ulicah ormužkih stopam, pride mi nasproti — moj prijatelj iz Maribora.

„Bog Te sprimi, Božidar!“ vzkliknem mu od zdaleč nasproti.

„Dobro došel, ljubi Vatroslav!“ mi odzdravi on ves iznenadejan; gre k meni ter mi seže v roko.

„Kaj pa Ti tukaj iščeš?“ vprašam ga radoveden.

„Je-li si že pozabil, da pozlačujemo pri Svetinjah?“ mi odgovori. „A kakó dojdeš Ti sim-le?“ vpraša me potem.

„Dragi prijatelj!“ odvrnem mu, „naveličal sem se mrtvih, neobčutljivih slik in taštih boj. Ne mika me več ne Correggio niti Dürer, niti mi je mar za Tizianove portrait-e niti za Rafaelove madonne; ne za Rembrandtove seljanke niti Rubensove slikotvore. Vrgel sem čopiče in paletó od sebe, in postavil slikarsko stálo v kot ter pobegnil iz mračne ječe mestnega zidovja, da se v naročju dobrotljive majke narave nekoliko razmislim in okrepcam.“

Potem mu povem, na kakov način sem došel onamo.

„No, to me jako veseli“ pravi Božidar, „da si sim zašel. Jaz se silno dolgočasim v tej selskej samoti. Nikjer nij tu človeka, s katerim bi se dalo kaj pravega kramljati. Če nemaš posebno nujnih opravkov in če bi rad nekaj dnij na deželi preživel, povabim Te, da ostaneš pri meni. Tu je lep, romantičen kraj in utegne se Ti kakša seljanska partija za posnetek nagoditi.“

Z veseljem sprejemem to prijateljsko ponudbo in podam se z blagim prijateljem proti Svetinjam.

Na prijaznem griču, med košatim sadnim drevjem na zelenej trati stoji lična Škrjančeva hiša. Na južnej strani je tiha dolina, po katerej bister potok šumljá; proti izhodu razprostirajo se rodovite njive, a zadaj za hišó vije se po solnčnatej brežini zlahtna vinska trtica.

Bilo je pozno v večer, ko dospeva z Božidarom do te mirne selske hiše, v katerej je imel moj prijatelj pozlatarsko delalnico. Ko stopiva v prostorno sobano, blišcé nama nasproti raznovrstne cerkvene reči: tū stojé bradati svetniki s pozlačenimi plašči, tam visé posrebrnjeni oblaki; v tem kotu ležé nežne zlatokrilate angeljske glavice; tam leskečejo srebrni svečniki, marmorni stebri, pozlačeni kapiteli, zlati okviri, kerubimske peroti, lične arabeske. Vse leži tū pred menoj v slikarskem neredu — v drastičnem kontrastu s priprostim pohišjem kmetske sobe.

Pozno v noč pogovarjava se s prijateljem, priobčujeva si svoje skušnje in dogodbe, pripovedovaje si in pretresovaje raznovrstna umeteljska vprašanja odnašajoča se na slikarstvo, kiparstvo in lepe umetnosti sploh. — Z bolečim srcem

tožim Božidaru, da se pri nas na Slovenskem umetnost še vedno prezira in zanemarija in da se Slovenci sploh ne moremo ponášati z lastnimi umeteljskimi proizvodi in izvrstnimi umotvori, med tem ko so drugi narodi v tem obziru dospeli na čudovito visočino dovršenosti. Mi jako malo glešamo lastnih kiparjev, imenitih stavbarjev in slikarjev, nego smo prisiljeni, tujih umeteljskih posluževati se ter inozemske umotvore drago plačevati. *)

„Dà, mili Božidar!“ rečem mu, „srce me boli, ko po Sloveniji gledam, a ne vidim nikjer sledu domačemu umotvorstvu niti spomenikov slovenske umetnosti, da-si smo Slovenci jako nadarjeni s krasnimi spretnostmi in jako sprejemljivi za umeteljsko naobraženost. Sicer žrtvujejo v novejšem časi, n. pr. Franke, Šubic in drugi na svetih tleh slovenske zemlje svoje spretnosti muzam umetelnosti in se urijo po izvrstnih vzgledih italijanskih in nemških, a žalibog! na Slovenskem nij veleдушnih mecenatov, ki bi nadopolne, po umeteljske delavnosti hlepeče moči podpirali. Takó pa mora séhati vsak slovenski umetnik. Tudi jaz — neprištevaje se veleumom umetnijskim — sem si prizadeval, svoje slikarske nadarjenosti razviti in do umeteljske dovršenosti popeti se, dolga leta trudivši se in svoje spretnosti po izvrstnih vzgledih raznih slikarjev urivši: a vse moje hlepenje po umeteljske popolnosti ostalo je bezuspešno, ker nisem imel najpotrebnejšega: sredstev, da bi se popolnem izobraziti in do mojsterstva povzdigniti bil mogel. Manjkalo mi je materialnih pomočkov in ostal sem — polovičarsk mojster — skaza.“

Božidar pa še obžaluje, da Slovenci sploh nimajo pojma niti okusa za umetnijske proizvode.

„Ker nismo še dovolj izobraženi, torej ne čutimo niti potrebnosti umetelnosti“, mu odgovorim. „Kedar bode prosveta in uljudnost med Slovenci bolj razširjena, tedaj bode jim se razvil tudi umeteljski okus. Čem izobraženejši je koji narod, tem lepše cvete pri njem i umetelnost. In tega nadejam se tudi pri nas Slovencih!“ —

Drugi dan vstanem, ko še vse po hiši spava ter se podam na sprehod v krasno svetinjsko okolico. Lepo pomladansko jutro je bilo:

Krog in krog vesela
Zopet oživila
Je narava;
Hrib, planjava,
Gaj, ledine
In doline
V rosi jutrne bliščijo.
In krilatih
Pevcev kori
V rajske zori
Žvrgolijo;
V žarkih zlatih
Frfolejo
Sim ter t'ja. —

Pod Škrjančevo hišo razprostira se tiha dolinica, po kateri med pomladnim cvetjem bister potok šumlja. Tu se usedem na mahoviti rob studenca izpod košate bukve izvirajočega ter se oziram poln začudjenja po onem mičnem raju. Navdušen snamem slikarsko mapo in začnem posnemati romantično partijo one krasne seljanke. In ko se v svojo sliko ugloboim in skrbno čudovite drobnosti prijetno

strinjajočih se boj tega naravnega vzgleda oponašam, — zadoni z bližnjega brda sladek glas vesele pesmi: „Sem slovenska deklica“, ter se milo po zelenosenčnem gaju razlega.

Strmé odložim čopič, poslušam in poslušam miloglasne zvoke ljubeznjivega petja, ki me z neko neznano slastjo sprehaja. In čem bliže mi petja glas dohaja, tem bolj radoveden postajam, iz katerega grleca se ta pesem razlega. Kar na enkrat za menoj vejevje zašumi. Zvedavo se ozrem in glej! izza cvetočega grmovja stopi — krasna deva s pisano majolico v roki. Ko me zagleda, prestraši se nekoliko ter nekako zmedena in sramežljiva zarudi, in oči pobesi; a kmalu se zopet osrči, stopi bližej ter me prijazno pozdravi in ogovori: „Dobro jutro, gospod!“ — „Bog daj, deva!“ jej odzdravim ter jej pogledam v nežnomili obraz. Tudi ona povzdigne v istem trenutju svoje oči. Najini pogledi se srečajo; jasen žark iz njenih modrih očij mi segne globoko v srce in miloba njenega pogleda me očara; nem in presunjen stojim pred ljubeznivo devojko.

„Kaj pa delate tukaj tako rano?“ vpraša me sreberno-čistim glasom nežna deva, zvedavo razno slikarsko orodje ogledovaje.

Mestu odgovora pokažem jej svojo mapo ter jej podam list, na katerem sem ravnokar zgotovil gručo košatih dreves. Začudjena ogleduje delo in se ozira po drevesih, primerjaje ja naslikanim.

„To je ono drevje tam-le!“ reče živahno in me pogleda z jasnimi očmi. „Vi ste torej slikar?“ vpraša me osolpna.

„Tako nekoliko“, jej rečem.

„Srčno rada bi videla to sliko, kedar bode zgotovljena!“ reče mila deklica z nekakovo želečnostjo.

„Bog zna, kedaj in kje jo bodem dovršil!“ odgovorim jej z nekako otožnim glasom.

„Ali je ne mislite tukaj zgotoviti?“ vpraša me nekako bojazljivo.

„Javeljne!“ odgovorim jej ter denem list v mapo.

„Sej nas ne menite takoj zapustiti?“ vpraša me zvedavo.

„Mila deva! mi umetniki nemamo nikjer stalnega torišča; mi blodimo križem sveta; mi smo denes tukaj, jutri tam. Sicer pa mi nij treba svoje slike ravno tukaj zgotoviti; dovršim jo lahko tudi v oddaljenosti.“

„Imate li takó dober spomin, da Vam ta ohrani podobe oddaljenih krajev?“ vpraša me naivna deklica odkritosrčno. A kakor da bi se zavedela, da se predolgo mudi, reče mi naglo: „Ne zamerite, gospod! da Vas motim s svojim praznim govorjenjem pri delu.“ Na to urno stopi k studencu, in zajme s pisano majolico čiste vrečine. Potem se obrne proti meni in mi reče z nežnim glasom: „Z Bogom, gospod slikar!“

„Srčno, ljubeznjiva deklica!“ poslovim se in gledam osolpnen za njo. Stoprv, ko mi njena mična prikazen izpred očij izgine, zavém se in začnem premišljevat, odkod neki je ta deklica. Čudno se mi dozdeva, da se tako prijazno in znano proti meni vede; a nikakor ne razumem, da-li me pozna. —

Vrnem se zopet na svoje delo ter nadaljujem pričeto sliko; a nikakor mi to ne gre izpod rok. V zmedenosti primem čopič narobe in mesto ultramarina vzamem cinober ter začnem z njim višnjevo planoto neba slikati. In z moje slike smehlja se izmed zelenih dreves nežna podoba one neznane

*) Tedaj so tudi naši umetniki sami nekaj tega krivi. Ur.

deklice. — Za denes moram slikanje pustiti: ne ide! Tudi me ne stane več v tej tihoti in samoti. Naglo pobere svoje orodje in podam se navkreber proti Škrjančevej hiši.

Že z daleč pozdravlja me prijatelj Božidar ter mi pripoveduje, kako me je že krog in krog iskal. Podava se v hišo. In ko stopim v sobo, glej! pride mi nasproti — ona ista krasna deva ter me prijazno k zajtrku povabi. V prvem trenutku ostrmim; a kot blisk prešine me misel, da vtegne biti ta deklica Škrjančeva hči. Isti hip stopi Škrjančeva gospodinja v sobo in naju prijazno pozdravivši reče: „Lenčika! donesi gospodoma studene vodé!“

Kakor harmoničen akord mi zadoni na uho sladko ime Lenčike ter mi odmeva v srcu. Ime „Lenčika“ ponovim še nehoté, takó da me Božidar začudjen pogleda.

„Kaj Ti je, Vatroslav“, vpraša me; „nekako spremenjen mi se vidiš.“

Jaz se izgovarjam, da me je včeranja vožnja zmučila, pa da sem prošlo noč slabo spal itd. Da razgovor v drugo tir spravim, vprašam ga, kakó da je cerkvene reči dal v to-le hišo prenesti; kajti bi pri župniku bliže bilo in priročneje; a on mi odgovori, da župnik nijma prostora in da je še drugih vzrokov temu.

(Dalje prih.)

O našej zemlji.

Dr. Križan.

(Dalje.)

Vsakdanje opazovanje uči nas, da zvezde in solnce na iztoku izhajajo in na zapadu zahajajo. Ravno zato zdi se nam, kakor da se nebesna krogla z vsemi svojimi zvezdami okoli zemlje od iztoka k zapadu giblje in da se to gibanje v 24 urah izvršuje; zemlja zdi nam se, da je pri miru. Še dandanes je mnogo ljudij, kateri tako mislijo. Zvezdoslovje pa nas uči, da se naša zemlja okoli svoje osi od zapada k iztoku vrti, in da se tedaj ravno nasprotno giblje prividnemu gibanju nebeškega svoda.

Takih in enakih zmot*) moremo o naravi več opaziti. Pri vožnji na kolih, po železnici in na parobrodih zdi se nam, kakor da se oddaljeni predmeti z nami enako gibljejo.

Zemlja se vrti, ali mi tega vrtenja čutili ne moremo opaziti zato, ker predmeti okoli nas svojega mesta ne spreminajo, zemlja namreč vrti se s svojim ozračjem vred.

Da bi zemlja stala, a nebeški svod z vsemi svojimi telesi se vrtel, moglo se je samo tedaj verovati, ko veličina zemlje, solnca in drugih nebeških zvezd in njih vzajemna daljina nij bila znana, in ko se nije vedelo, da svod nebeški nije čvrsta krogla. Ko pa se je spoznalo, da je naša zemlja proti drugim nebeškim telesom neizmerno mala, začelo se je dvojiti tudi, da bi ona vsem središče bila. Objem solnca je na primer $1\frac{1}{2}$ milijona večí od naše zemlje, in to neizmerno veliko telo moglo bi se v 24 urah okoli zemlje obrniti!

S koliko hitrostjo moralo bi se tedaj ono gibati!? Poprej se je tudi ménilo, da je nebeški svod čvrsta krogla,

na ktere se zvezde nahajajo, ali to nije tako. Nebeške zvezde plavajo namreč ravno tako kakor naša zemlja v velikem zračnem morju in so od nje različno oddaljene. Čem dalje so pa zvezde od zemlje, s tem večó hitrostjo morale bi se one vrteti, kar je zopet neverjetno.

Zemlja se tedaj okoli svoje osi vrti in to njeno vrtenje spoznavamo:

1. iz pada tvarin z večé višave. Radi stanovitnosti*) se namreč padajoča stvar od svojega sméra k iztoku naklanja;

2. iz sploščenosti naše zemlje in umanjšanja težnosti proti polutniku. Sploščenost, kakor smo uže gori omenili, vzrokovala je namreč sredobežnost, moč vrtenjem stvarjajoča se. Nihalom ure dokazalo se je dalje, da se težnost zemlje od skrajnikov proti polutniku umanjuje, in da to sredobežnost uzrokuje;

3. Foucault-ovim poskusom pomočjo nihala. Nam se namreč zdi, kakor da ravnina, v katere se nihalo niše, svoje mesto spreminja, čeravno ostaje ona nespremenjena, in zemlja svojim vrtenjem to spremembo vzrokuje. Veličina te spremembe je tem večá, čem bliže skrajnikov zemlje se ta poskus dela;

4. vsa nebeška telesa vrté se okoli svoje osi, tedaj je verojetno, da se tudi naša zemlja vrti.

No naša zemlja ne vrti se samo okrog svoje osi, ampak ona se giblje tudi krog solnca, in to njeno gibanje spoznavamo iz sledečih prikaznij:

1. zvezde nepremičnice (t. j. zvezde, ktere se ne gibljejo), če je dalnogledi opazujemo, zde se nam, da se gibljô, kar ima svoj vzrok v gibanju zemlje krog solnca;

2. če v različnih letnih časih solnce opazujemo, pričamo se, da je vidni kot (t. j. kot, katerega skrajne črte gledanega predmeta v očesu med seboj delajo) različen. Iz tega sodimo, da je zemlja solncu bliže, ako je vidni kot večí, in dalje od njega, ako je on menjši. Najbliže je zemlja solncu početkom januarja, a najdalje početkom julija. Prvo polojenje zemlje imenujo zvezdoslovci prisolnčje, zadnje pa odsolnčje;

3. iz vlastite skušnje znamo, da solnce ne zabaja zmirom na enem mestu. Ono se namreč diže vsaki dan nad polutnik, dokler nedosegne $23^{\circ} 27'$; po tem spet pada, dokler ne zajde ravno tak globoko pod polutnik, in to se opetuje neprestano. Razve tega zdi se nam, da se solnce od zapada k iztoku giblje. Če solnce vrholi danes s katero zvezdo, zjutra že ono nekaj zakasni in tako dolgo zakašnjuje, dokler spet ne pride v enako vzajemno polojenje.

Vrtenje naše zemlje in drugih premičnic krog solnca je osrednje, in privlačnost solnca drži jo, kakor tudi druga nebeška telesa na stanovitnem potu.

Omenjeno gibanje zemlje krog svoje osi in krog solnca ustanavlja dnevne in letne čase. Čas namreč, v katerem se zemlja krog svoje osi enkrat zavrti, zovemo dan, a oni čas, v katerem ona svoj pot krog solnca dovrši, leto.

Znanost razlikuje dvovrstni dan, zvezdni in solnčni dan. V 23 urah 56 minutah in 4 sekundah obrne se zemlja krog svoje osi enkrat; taj čas zove se zvezdni dan, in mi ga de-

*) Glej „zmota očij pri vidu“ v Vestniku 5. število, leta 1874 od istega spisateljca.

*) Telesa imajo nakano, da nepremenjeno pridržé stanje, v katerem ravno so, in ta njih lastnost se imenuje stanovitnost.

limo kakor solnčni dan v 24 ur. Zvezdoznanci rabijo ga, ker stanje zvezd prav lahko po njem določujejo.

Čas pa, katerega solnce potrebuje od enega vrhovišča*) do drugega, imenujemo solnčni dan. Taj dan ima 24 ur; in samo solnčne ure ga zmirom prav kažejo.

Na polutniku je celo leto noč enako dolga z dnem; čem bolj se skrajnikom pri bližujemo, tem deljši je dan; na skrajnikih pa je ena polovina leta dan, druga pa noč.

Solnčni dnevi niso vsi enake dolgosti, ker čas, katerega solnce od enega vrhovišča do drugega potrebuje, nije enak radi podobe zemljskega pota in njenega naklonjenja. Mi merimo tedaj čas srednjim solničnim dnevom, kateri ima 24 ur. Koncem decembra ima solnčni dan 24 ur, 0 minut in 30 sekund, o sredini septembra pa 23 ur, 59 minut in 30 sekund. Razloček med pravim in srednjim solničnim časom imenujemo izpravo časa, in ona mora zvezdoznanec vsaki čas znana biti. —

Čas, v katerem zemlja svoj pot krog solca dovrši, šteje 365 nj, 5 ur, 48 minut in 46 sekund in to je leto. Navadno pa se za leto računa 465 nj in 6 ur, in zato postane vsakega četrtega leta prestopno leto, katero ima 366 dnij. To delitev časa vpeljal je leta 45 pred Kristom Julij Caešar. No ker je ta delitev leta za 11 minut, 14 sekund previsoka, zato je papež Gregorij XIII. leta 1582 to pomoto s tem izpravil, da so samo ona leta prestopna, katerih številke se dajo s številko 4 brez ostatka deliti.

Rusi in Srbi še imajo zdaj Julijev koledar in zato so oni s štetjem časa za 12 dni uže za nami.

Daljava solca od zemlje je tako neizmerno velika, da bi kanonska krogla, katera v eni sekundi 1000 čevljev preide, 12 let potrebovala, dokler bi taj prostor preletela. Na četiri različne načine se je ta daljava računala, in našlo se je, da znaša 20 milijonov zemljepisnih milj. —

Prihodnjič spregovorimo nekoliko ob ozračju zemlje.

(Dalje prih.)

Primetbe k terminologiji slovenskej.

J. Pajk.

Način našega šolskega izobraževanja, koje se ne vrši na podlagi prirodnih in prvotnih sredstev, oddaljuje nas čem dalje bolj od narodnega mišljenja in govorjenja. Treba je torej, da si pôtem filozofičke rekonstrukcije živo predstavimo in razložimo prvotne in izvirne nazore, sklopljene z raznimi besedami in reki, koje hočemo v učenem govoru upotrebljevati. Takó se po mnogih zmotah in težavah povračamo k izvirnemu stanju onemu, v kojem so bili naši prednjiki in mi sami v otročjih letih, ali v kojih je z večine naš narod šče sedaj. To pa je ono stanje jezika in govora, v kterem si govornik brez vse težave, po edinem podbadanju naravnega nagnenja stvarja izraze za vse vidjene, čutjene in mišljene prikazke. Temu stanju treba se književniku in pisatelju vedno približevati t. j. „duhu narodnega jezika.“ —

*) Vrhovišče je najviše mesto solca.

Pregledimo si ves pôt, kojim hodimo n. pr. od mišljenja počenši do dejanja!

Naše mišljenje ima po prvotnih naših nazorih svoj početek v onej moči našega telesa, katero sploh življenje ali život imenujemo. To moč misli si Slovenec in Slovan sploh kot neko stanovito osebnost, ktereje je dal ime duša. Duša je nekako nasprotna telesu. Človek kot vidna stvar pripada sploh telesom; nevidna duša in vidno telo združena sta život; človeško telo bez duše pa truplo (trup).

Duša misli si Slovan kot sapa, ker duša prvotno pomenja „halitus“ (Mikl. lex.) t. j. sapa. Duša se sklada z lat. izrazom anima. Kdor umre, o tem se pravi, da „dušo izpusti“ (animam efflare). Duša je pogoj življenju človeškemu, ker bez dihanja človek ne more živeti. Lepó opisuje Belostenec dušo, o ktereje piše, da njô „stvari ovoga sveta živu, čute, rastu i giblju se.“ Pri duši kot posebnem bitju, človeško teló oživljajočem, roti se človek; zato starosl. in novosl. dušati se = jurare, rotiti se; prim. tudi zaduševati ali priduševati se, kakor da bi človek pri tem hotel reči: „tako gotovo, kakor sem živ!“

Po smrti človeka „loči se duša od telesa.“ Po nazorih slovanskih sta ondaj telo in duša dvoje za-se bivajočih osebnosti. Med čem truplo mirno leži, hodi duša po svetu (prim. iztoč. myth.) Znane so mnoge pravljice o dušah, da živé nalik telesom o jelu, pitju; da delajo, trpé itd. V podobi duše človek po slovanskih (in sorodnih) nazorih tedaj nadaljuje svoj život. To stanje duše ima mnogo priličnosti in podobnosti s duhom.

Tudi duh prvotno znači dih ali sapa (Mikl. lex. anhelitus); prim. Belostenca: „duh = dihanje.“ Ali razve spola (o kojega pomenu pozneje govorim) je predstavljanje duha drugako nego duše. Duh je po prvotnem smislu Slovenca nekakova netelesna podoba človeka, ločena od njega vidne osebnosti. Zatô ljudstvo pravi (kedar n. pr. kdo tiho, po prstih v sobo stopi): „Ali si ti ali tvoj duh?“; „kaj si prišel kakor duh?“ (kedar se kdo kam prikrade).

To predstavljanje dvojega človeka: telesnega in dušnega tolmači se najbrže iz one prostemu umu čudovite prikazni, da se more človek kam drugam in to daleč in migoma v mislih prestaviti. Ondaj se je po njegovem nazoru osebnost človeka razdvojila v telesno in dušno, in Slovenec si prav po besedi to izvršenje misli, kedar deje: „V duhu (t. j. v podobi duha) sem bil tam“, v duhu (t. j. kot duh) sem videl“ — če prav nisem tam bil. Kajti možnost, to storiti, tolmači si stari Slovenec nekako konkretno t. j. spremenjaje meste, kjer je telo, z onim drugim, a takova sprememba zdela se mu je najprilicnejša razkrojenjem istega človeka v telesni in duhoviti (kakor sapa lahki in hitri) njega del.

Razve človeškega duha veroval pak je Slovan tudi v druge vrste duhov; takó si je mislil nekega dobrega duha (Belost.), pa tudi hudega: peklenskega duha (idem), kakor to delajo drugi sorodni nam narodi.

V kakovej razméri si je mislil stari Slovenec samosvojo dušo k duhu, težko je povedati: ali je obé po smrti si tudi kot dvoje mislil, ali pa dušo zamenjal z duhom, ali pa oboje si združeno mislil? O tem bi nas podučil pregled več narodnih pravlji o tem predmetu. Gotovo pak predstavljanje duše in duha nij enako bilo. To kaže nam tudi spol obeh izrazov.

Uže nekje sem mimogredé dušo primerjal ženi (Zora 1874 st. 63.); kajti z ženskim spolom označuje Slovan stvari, ki rodijo, nosijo, služijo, trpijo — z moškimi pak stvari, ki dajejo rodu početek, ki nalagajo, gospodujejo in strahujejo (zato duhovi = strahovi), samó uživajo itd. Priméri v nespolnej prirodi: vodo — dež, goro — vrh, sapo — piš (veter, vihar), strelo — grom (prvo pasivno, drugi aktiven) itd. V npravstvenem naziranju je dosti podobnega; kar je dobro, je rado ženskega, kar hudo, rado moškega spola: čednost — ponos, nedolžnost — greh, ponižnost — napuh, ljubezen — črt, krotkost — srd itd. Izjem je se vé da i tukaj, kakor tudi gori.

Tem načinom predstavljanja je duša kot mišljena osebnost nekaj v človeku rodovitega: polna mislij, nosečega in služčega: predmet vnanjih utiskov skoz počutke v njo hodečih, trpečega: sedež čuvstev žalostij in rádstij. Duh pa je tako rekóč sprejemljavec in alter ego človeka, druga njegova osebnost nevidna; roditelj nazorov bližnjih in dalnjih, poveljnik in gospodar duši, strahovavec in uživavec čuvstev. Zató je Bog kateksohen duh; oni, ki mu služé kot žrtvovalci: duhovniki; služba temu duhu: duhovna služba. Pravi prilóg k samostalniku duh je duhoven, k duši pak dušen ali duševen, akoravno se slednji tudi za prvega rabi n. pr. pri Belostencu: duševen = božanstven.

Synonymon k duši kot čutečemu bitju je muogoopevano sree; duhu pa um.

(Dalje pride.)

Drobnosti.

Anahronizmi v umetnosti.

J. P.

Znano je, kakove časovne neskladnosti se tu pa tam nahajajo celó pri tako velikih umetnikih in genijih, kakor je Shakespeare, v kterega starinskih dramah n. pr. v „Caesarju“ ura bije, boben poje. Podobnih neshodnostij nahaja se in to

šče več pri malarjih, da n. pr. na mizah „zadnje večerje“ stojé posode in orodja najnovejših oblik: noži, vilice, žlice, kozarci itd. Jako čudoviti so naslednji priméri. V jezuitskem samostanu v Lissabonu visi podoba, ki predstavlja prva dva človeka v paradízu. Adam in Eva stojita v vrtu; Adam v modrih hlačah in sponastih čevljicah; Eva pa v pisanem krilu. Zadi pa za obema vidi se procesija kapucinarjev, kterih eden pred njimi nosi razpelo. — V Benedkah je videti podoba: „ženitev v Kani-Galileji“. Poleg svatovske mize stoji glasovir. — V Hollandiji visi v nekej vaškeji cerkvi podoba, ki predstavlja „Isakovo žrtvovanje“. Stari Abraham méri s puško na svojega sina, od zadaj pa ga ustavlja angelj, naj ne strelja. — V Arieux-u na Francozkem pa je sveta podoba, ki tudi „Isakovo žrtvovanje“ predstavlja, samó s tem razločkom, da Abraham na sina méri s samokresom. — Uzrok takovim neskladnostim je iskati v ubožnej občnej izobraženosti nekojih malarjev in kiparjev, kterim zadostjuje izurjenost rok, delajočih bez razsoda in razuma. To pa je strmoglavlja v nesmiselnosti in enostranosti.

Književni ogled.

J. P.

„Matica Slovenska“ je razposlala troje del: „Letopis“ — „Prirodnoznanjski zemljepis“ (J. Jesenka) — in „Zgodovino avstrijsko-ogerske monarhije“ (J. Krsnika). Več o teh delih sporočimo, kedar nam čas dopusti; zdaj omenjamo samó, da ta tri dela kažejo velik napredek naše slovesnosti, kajti so ti spisi z večine izvirni. — Slovensko novinarstvo se nij v ničem spremenilo, razve da je na Goriškem prirastel nov časnik: „Kmetovalec.“ — Slovenska književnost je izgubila marljivega obdelovalca: „Andrejčekovega Jožeta“ (Podmilšaka c. kr. telegrafista), ki je znan po svojih mnogih povestih in novelah. Umril je nagloma v Ljubljani 25. dec. 1874 v 30. letu življenja. Rajni je Janku Pajku oporočil svoje spise, ki jih bode razbral in priobčil. Ljube nam bodo vesti o življenju priljubljenega ranjkega pisatelja, lep spomin pa mu bodo ljubeznivi njegovi spisi. —

Listnica. Gg. dopisateljem dajemo na blagovoljno znanje, da jim bodemo vsakemu o prvej priliki odgovorili, česar zdaj zaradi posla ne utegnemo. Hvala vsem za poslane spise.

Čest. gg. prejemnike „Zore“ opozorujemo, da se prizvani (reklamirani) listovi samó, ako se to v štirinajstih dneh stori, bezplačno dopošiljajo; pozneje samó proti 15 kr. plače za posamezne liste.

Narodna tiskarna

v Mariboru

(Koroška ulica šte. 229)

se priporoča slavnemu občinstvu z vsakojakimi

tiskovinami,

ktere

čisto, lepo, brzo in po zmérnej ceni

izdeluje.

J. PAJKA

Izbrani spisi

Politični — gospodarstveni — naučni.

I. zvezek

dobivajo se v

Narodnej tiskarni v Mariboru

po znižanej ceni: 40 kr. 1 zvezek.